

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

5.Bf.403/2022/22. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2023. április 26. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2023. május 10. napján kihirdette a következő

Í T É L E T E T:

Az adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2022. augusztus 30. napján kihirdetett 29.B.190/2017/193. számú ítéletét valamennyi vádlott vonatkozásában **megváltoztatja**.

A Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatala Bj. 1392/2019. számú bűnjeljegyzékének 1-21. és 23., Bj. 1393/2019. számú bűnjeljegyzékének 1-18., Bj. 1394/2019. számú bűnjeljegyzékének 1-4., Bj. 1395/2019. számú bűnjeljegyzékének 1-22, Bj. 1396/2019. számú bűnjeljegyzékének 1-2. sorszáma alatt bűnjelként kezelt könyvelési és egyéb iratok, Bj. 1804/2019. számú technikai bűnjeljegyzékének 1-2. sorszáma alatti jelenléti ívek és hozzájuk kapcsolódó iratok lefoglalását is megszünteti és az eljárás iratai között rendeli kezelni, míg a Nemzeti Adó és Vámhivatal Közép-magyarországi Bűnügyi Igazgatósága Trkv:1172/2016. számú bűnjeljegyzékén kezeltként feltüntetett iratokat a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatala Bj. 1397/2019. számú bűnjeljegyzékén 1-32. és 34-223. sorszáma alatt kezelt jelenléti ívekként jelöli meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélettel szemben további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2022. augusztus 30-án kihirdetett 29.B.190/2017/193. számú ítéletével terhelt1 I.r. vádlottat folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (4) bekezdése] és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége [1978. évi IV. törvény 276. §], Terhelt2 II.r. vádlottat bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (2) bekezdése] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége [1978. évi IV. törvény 276. §], míg Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r. és Terhelt5 V.r. vádlottat bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (2) bekezdése] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége [1978.

évi IV. törvény 276. §] miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással, bűncselekmény hiányában felmentette. Ezen túlmenően az I.r. vádlottal szemben 2 rb. folytatólágosan elkövetett adócsalás büntette [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (2) bekezdése] és folytatólágosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége [1978. évi IV. törvény 276. §] miatt indult eljárást a be. 567. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással – ügyészi vádejtés okán – megszüntette. Az eljárás során lefoglalt és bűnjelként kezelt iratok lefoglalását megszüntette és azokat az eljárás iratai között rendelte kezelni, továbbá akként rendelkezett, hogy az ügyben felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

[2] Az ítéletet a vádlottak és védőik tudomásul vették, míg az ügyész – a megszüntetésre vonatkozó rendelkezés tudomásul vétele mellett – valamennyi vádlott terhére fellebbezést jelentett be a bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása érdekében.

[3] Kifejtett álláspontja szerint az ítélet indokolása hiányos, az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének csak részben tett eleget, míg a tényállás részben meglapozatlan: hiányos, részben felderítetlen, annak egyes részei ellentétesek az iratok tartalmával, illetőleg egyes megállapításai téves bírói következtetéseken alapulnak. Az indokolás hiányosságaira vonatkozó álláspontjával kapcsolatban tanú13, tanú5 és tanú16 tanúk vallomásai egyes lényeges elemei ismertetését, ezáltal értékelésének elmaradását kifogásolta.

[4] tanú13 vallomásával összefüggésben kiemelte, hogy bár e tanúvallomás a vádbeli cselekményeket követő időszakra vonatkozott, abból vissza lehet következtetni az azt megelőző időszak eseményeire is, mert nehezen képzelhető el, hogy az I.r. vádlott által vezetett cég abban az időszakban másfajta gazdálkodást folytatott volna.

[5] tanú5 vallomását érintve hangsúlyozta, hogy abból az elsőfokú bíróságnak más, az I.r. vádlottat terhelő következtetést kellett volna levonnia, figyelemmel a tanú által az alvállalkozók és a szubalvállalkozók munkavállalóinak adott utasításokról, a rendelkezésükre bocsátott munkaruházatról, e cégeknek biztosított irodahelyiségekről, a helyben eszközölt kifizetésekről és a beléptető rendszerről előadottakra.

[6] tanú16 tanú vallomásával kapcsolatban kitért arra, hogy míg a tanú egyértelműen terhelte az I.r. vádlottat, amikor azt állította, hogy vele folytatott tárgyalást, illetve, hogy az ő feladata csak a munkaerő toborzása volt, az elsőfokú bíróság a tanú által előadottak és az I.r. vádlott tagadása közötti ellentmondást nem oldotta fel.

[7] Álláspontja szerint a bizonyítékok teljeskörű és hibamentes értékelése azt a megállapítást eredményezi, hogy az I.r. vádlott, ha nem is szervezte az alvállalkozói láncot (hanem a tulajdonos, név71), de a cégnél betöltött ügyvezetői munkaköre, szerepe miatt a tulajdonosi döntésekkel maradéktalanul tisztában volt, és az alvállalkozók által kiállított számlákat ezen ismerete tudatában fogadta be és szerepeltette a cég1 adóbevallásaiban.

[8] Kifogásolta továbbá, hogy az igazságügyi könyvszakértő a kompetenciájába nem tartozó megállapításokat is tett (úgy mint azt, hogy az alvállalkozók és a szubalvállalkozók adózással összefüggő adataival, tevékenységével az I.r. vádlott nem lehetett tisztában),

melyeket az elsőfokú bíróság elfogadott, valamint utalt arra, hogy az a tény, mely szerint a váddal érintett számlák ÁFA-tartalma a cég teljes időszakbeli befogadott számláinak pár százalékát tette csak ki, és a visszaigényelhető ÁFA egy részét a Kft. vissza sem igényelte, sem a vád mellett, sem az ellen szóló következtetés levonására nem alkalmas.

[9] Összességében a következőket jelölte meg, mint az I.r. vádlott vádhatóság szerinti tudattartalmát alátámasztó további bizonyítékokat és tényekből levonható logikai következtetéseket:

- tanú13, tanú5 és tanú16, továbbá egyes dolgozók tanúvallomásai;
- a cég1 beléptetőrendszere alapján nem lehettek az üzem területén „láthatatlan dolgozók”, akik akár I.r. vádlott és a cég1 képviselőinek tudta nélkül ismeretlen szubalvállalkozók alkalmazásában álltak és az üzem területén mozogtak;
- az üzemi működés is úgy alakult, hogy az alvállalkozók/szubalvállalkozók dolgozói a cég1 csoportfőnökei irányítása mellett elkülönülten, külön munkafázisokban (de pl. külön öltözőszekrényekkel is) dolgoztak, mely munkafázisokat a cég ügyvezetőjének már csak a munkaszervezés miatt is át kellett látnia;
- az alvállalkozók ugyan a vállalkozói díj összegét a cég1 tulajdonosával egyeztették, de a hetente megkötött vállalkozói szerződéseket már az I.r. vádlott írta alá, így ha a tulajdonos és az alvállalkozó által történt megbeszéléseken nem is volt jelen, mert éppen nem ő, hanem más tolmácsolt, az ott elhangzottokról és megbeszélésekről nyilvánvalóan tudomással kellett bírnia, így arról, hogy mennyi munkát hány embernek kell elvégeznie, milyen összegért és azokat az embereket mely cég biztosítja arra a hétre stb.;
- az elszámolási tárgyalásokat bizonyíthatóan I.r. vádlottal, de minimum az ő tudtával intézték az alvállalkozók (ki milyen minőségben, mennyiségben, hogyan dolgozott és jár-e az előre megállapodott teljes vállalkozói díj, vannak-e minőségi kifogások és mely cégek dolgozói esetében, hogyan alakul a kompenzációs elszámolásban a személyenkénti étkeztetés, szállásolás, munkaruha mosatási költség stb.);
- a teljesítéseket a saját termelő dolgozókkal nem rendelkező Terhelt2 II.r. vádlottal folytatott egyeztetést követően terhelt1 I.r. vádlott igazolta le, melynek során az elszámolás részei voltak az egyedi azonosítást lehetővé tevő beléptetőrendszer/jelenléti ívek adatai is.

[10] Hangsúlyozta, hogy az ügyiratok tartalma és helyes ténykövetkeztetések alapján a részleges megalapozatlanság kiküszöbölhető és ennek eredményeként a vállalkozói lánc fikтивitásával kapcsolatban az elsőfokú ítéleti tényállás kiegészítésére és terhelt1 I.r. vádlott tudattartalmával kapcsolatos ellentétes tényállásrész megállapítására kerülhet sor.

[11] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség 2022. december 20-án kelt BF.577/2021/15. számú ítéletében az elsőfokú ügyészi fellebbezést kiegészítéssel fenntartotta.

[12] Rögzítette, hogy az ügyészi fellebbezés irányultságára figyelemmel a másodfokú felülbírálat a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján teljeskörű, valamint, hogy az ügyészi fellebbezés elbírálása a Be. 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen történhet, melyen az ügyész részt vesz.

[13] Álláspontja szerint a törvényszék az eljárása során a perrendi szabályokat lényegében megtartotta, olyan szabályt nem szegett, mely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezhetné.

[14] Kitért arra, hogy az elsőfokú bíróság az eljárásának a 2018. július 1. napját megelőző szakaszában az 1988. (helyesen: 1998.) évi XIX. törvény (régi Be.) rendelkezései szerint járt el, majd áttért a 2017. évi X. (helyesen: XC.) törvény (Be.) alkalmazására. A régi Be. hatálya alatt érkezett vádirat alapján 2021. októberéig tanácsban járt el, holott a büntetőügy tárgya nem minősül gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek és a Be. 868. § (3) bekezdése alapján 2018. július 1. napjától kezdődően a törvényszéknek egyesbíróként kellett volna eljárnia. Az utoljára 2020. február 14. napján így tartott tárgyalásig a társas bíráskodás relatív eljárási szabálysértésként az ügy elbírálására nem volt kihatással. A bíróság összetételében változás történt és ennek eredményeként a 2021. október 20. napján megtartott tárgyalástól kezdődően a bíróság már egyesbíróként járt el és a Be. 518. § (3) bekezdésére figyelemmel megismételte az eljárást a korábban történtek részletes ismertetésével.

[15] Az ügyészi álláspont szerint az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a bizonyítást a szükséges és indokolt mértékben lefolytatta, valamennyi releváns bizonyítékot beszerzett, de a bizonyítékok értékelése eredményeképpen a Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontjai szerinti részbeni megalapozatlansággal bíró tényállást állapított meg, mert egyrészt a rögzített tényállás hiányos, ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, másrészt az elsőfokú bíróság megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

[16] Az elsőfokú ügyészi fellebbezés indokolásának megismétlése nélkül, arra visszautalva kiemelte, hogy a 2/a. és 2/b. tényállási pontokhoz kapcsolódóan megnevezett szubalvállalkozók a cég4, az cég3 és a cég6 gazdasági társaságok tevékenységi körére – melyek egyáltalán nem álltak összefüggésben húsipari feldolgozással –, székhelyeik földrajzi távolságaira a munkavégzés helyszínétől és fizetésképtelen voltak miatti felszámolásukra, illetve törlés előtti állásukra figyelemmel alappal és csak arra lehet következtetni, hogy ezek a cégek nem végeztek és nem is végeztek sertésvágóhídi munkát közvetett módon a cég1 részére, tehát a cég2 illetve a cég5 számára kiállított számláik fiktívek voltak, melyből következően a cég2 illetve a cég5 által ezen számlák alapján a cég1 számára kiállított számláknak is fiktívnak kellett lenniük, azokat tehát a cég1 nem helyezhette volna el a könyvelésében és azok alapján ÁFA levonást sem érvényesíthetett.

[17] Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jelzett részbeni megalapozatlanságát a Be. 393. (helyesen 593.) § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma és a helyes ténybeli következtetés alapján kiküszöbölheti, és ennek eredményeként a váddal megegyezően megállapított tényállás alapján bírálhatja felül az elsőfokú bíróság ítéletét.

[18] Kifejtette, hogy a kiegészített és a módosított, a fenntartott ügyészi váddal megegyező tényállás alapján a másodfokú eljárásban az I., II., III., IV. és V.r. vádlottak bűnösségének a vád szerinti bűncselekményekben történő megállapítása szükséges. Cselekményük elbírálásakor a Btk. 2. § (1) bekezdésében rögzített főszabályra figyelemmel, a bűncselekmények elkövetésekor hatályban volt 1978. évi IV. törvény rendelkezései szerint kell eljárni, figyelemmel arra, hogy a bűncselekmények elbírálásakor hatályban lévő Btk. szerint nem enyhébben, hanem kifejezetten súlyosabban minősülne a vádlottak cselekménye, mert a hatályos Btk. a költségvetési csalás törvényi tényállásában már az üzletszerű elkövetést minősítő körülményként értékeli.

[19] A büntetés kiszabása során enyhítő körülményként indítványozta figyelembe venni mind az öt vádlott esetében a jelentős időmúlást, I., II., III. és V.r. vádlottak büntetlen előéletét, a II., III., IV. és V.r. vádlottak esetében a bűnsegédként történt elkövetést, az I.r. vádlott súlyos betegségét, míg V.r. vádlott esetében azt, hogy kiskorú gyermek részbeni eltartásáról gondoskodik. Súlyosító körülményként jelölte meg valamennyi vádlott vonatkozásában a hasonló jellegű bűncselekmények elszaporodottságát, valamint a folytatólagos elkövetést.

[20] E körben kitért arra is, hogy a büntetés céljainak eléréséhez a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel a vádlottakkal szemben halmazati büntetésül a régi Btk. 43. § a) pontja alapján börtönbüntetés kiszabása szükséges, mely szabadságvesztés büntetésnek az ítélet belső arányosságára, cselekményük tárgyi súlyára és bűnösségük fokára tekintettel III., IV. és V.r. vádlottak vonatkozásában a régi Btk. 89. § (2) bekezdése alapján próbaidőre történő felfüggesztése indokolt. Az I. és a II.r. vádlottak meglátása szerint nem méltóak a közügyek gyakorlására, ezért őket mellékbüntetésül a régi Btk. 53. § és 55. § (1) bekezdése alapján a közügyek gyakorlásától el kell tiltani.

[21] Hangsúlyozta továbbá, hogy az ügyészség fellebbezésével érintett összes vádlott gazdasági társaság vezetőjeként követte el a terhére rótt bűncselekményeket, ezért a régi Btk. 56. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától el kell őket tiltani.

[22] Összességében indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék 29.B.190/2017/193. számú ítéletét a Be. 606. § (1) és (2) bekezdése alapján változtassa meg, az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságának a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kiküszöbölésével a fenntartott váddal megegyező tényállás alapján

- Terheltl I.r. vádlottat mondja ki bűnösnek az 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés szerint minősülő folytatólagosan elkövetett, az adóbevételeit különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás büntetében és az 1978. évi IV. törvény 276. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (2. vádpont), ezért őt halmazati büntetésül a régi Btk. 40. § (2) bekezdése alapján ítélje szabadságvesztés büntetésre, melynek végrehajtását a Be. (helyesen: régi Btk.) 43. § a) pontja alapján börtönben rendelje végrehajtani. A régi Btk. 53. §-a és az 55. § (1) bekezdése alapján a közügyek gyakorlásától tiltsa el. A régi Btk. 56. § (1) bekezdés b) pontja és a (2) bekezdése alapján gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselői foglalkozás gyakorlásától tiltsa el. A régi

Btk. 64. § (1) bekezdés a) pontja alapján ítélje pénzmellékbüntetésre és rendelkezzen arról, hogy a 65. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a pénzmellékbüntetést meg nem fizetés esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Rendelkezzen arról, hogy a régi Btk. 47. § (2) bekezdésére figyelemmel a szabadságvesztés büntetése háromnegyed részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

- Terhelt2 II.r. vádlottat mondja ki bűnösnek az 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdése szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett, az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás büntettében és az 1978. évi IV. törvény 276. §-ába ütköző bűnsegédként folytatólagosan elkövetett magánokirathamisítás vétségében (2/a. vádpont), és ezért őt ítélje halmazati büntetésül a régi Btk. 40. § (2) bekezdése alapján szabadságvesztés büntetésre, melynek végrehajtását a Be. 43. § a) pontja alapján börtönben rendelje végrehajtani. A régi Btk. 53. §-a és az 55. § (1) bekezdése alapján a közügyek gyakorlásától tiltsa el. A régi Btk. 56. § (1) bekezdés b) pontja és a (2) bekezdése alapján gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselői foglalkozás gyakorlásától tiltsa el. Rendelkezzen arról, hogy a II.r. vádlott A régi Btk. 47. § (2) bekezdésére figyelemmel a szabadságvesztés büntetése háromnegyed részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

- Terhelt3 III.r. vádlottat (2/b. vádpont), Terhelt4 IV.r. vádlottat (2/c. vádpont) és Terhelt5 V.r. vádlottat (2/c. vádpont) mondja ki bűnösnek az 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdése [helyesen a (3) bekezdése] szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett, az adóbevételt jelentős mértékben csökkentő adócsalás büntettében és az 1978. évi IV. törvény 276. §-ába ütköző bűnsegédként folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében, és ezért őket ítélje halmazati büntetésül a régi Btk. 40. § (2) bekezdése alapján szabadságvesztés büntetésre, melynek végrehajtását a régi Btk. 89. § (1) bekezdése alapján próbaidőre függessze fel, rendelkezzen arról, hogy a szabadságvesztést végrehajtása esetén börtönben kell fogatosítani. A régi Btk. 56. § (1) bekezdés b) pontja és a (2) bekezdése alapján gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselői foglalkozás gyakorlásától e vádlottakat is tiltsa el.

- A cég1-vel szemben a régi Btk. 77/b. § (1) bekezdés a) pontja alapján 229 millió 328 ezer 767 forint erejéig rendeljen el vagyonekmozgást.

- Az eljárás során bűnjelként lefoglalt, a tárgnyilvántartásba TRKV.1172/2016. tételszám alatt bevételezett, a bűnjeljegyzék 1-222. sorszáma alatt kezelt jelenléti ívek, a TRKV.1161/2016. tételszám alatt bevételezett, a bűnjeljegyzék 1-23. sorszáma alatt kezelt szerződések, a TRKV.1168/2016. tételszám alatt bevételezett, a bűnjeljegyzék 1-22. sorszáma alatt kezelt könyvelési iratok, a TRKV.1165/2016. tételszám alatt bevételezett, a bűnjeljegyzék 1-18. sorszáma alatt kezelt könyvelési iratok, a TRKV.1167/2016. tételszám alatt bevételezett, a bűnjeljegyzék 1-4. sorszáma alatt kezelt könyvelési iratok és a TRKV.1169/2016. tételszám alatt bevételezett, a bűnjeljegyzék 1-2. sorszáma alatt kezelt könyvelési iratok lefoglalását a Be. 155. § (1) bekezdése alapján szüntesse meg, és azokat az iratok részeként rendelje kezelni.

[23] Terhelt1 I.r. vádlott védője az ügyészi fellebbezésre tett írásbeli észrevételeiben kifejtette, hogy azt megalapozatlannak tartja, mivel az kizárólag az elsőfokú bíróság mérlegelését támadja, amely a másodfokú eljárásban nem vezethet eredményre.

[24] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítélet felmentéshez vezető megállapításai helyesek, így az, hogy a cég1 vállalkozói a szerződött munkát saját alkalmazottaival, vagy azok alvállalkozóikkal végeztették el, valamint, hogy nem bizonyítható, hogy Terhelt1 I.r. vádlott a kiállított számlák befogadásakor e cégek (vállalkozók) gazdálkodására, adójogviszonyára rálátott volna, és ezen túlmenően az alvállalkozók esetleges alvállalkozóit (szubalvállalkozókat) nem is ismerte.

[25] Rámutatott az eljárás sajátosságai közül arra, hogy a főügyészség által felügyelt eljárásban több száz tanút hallgattak meg, akik mindenben a terhelti védekezést támasztották alá. Ehhez képest a vádhatóság az elsőfokú eljárás befejezése előtt kezdett bele az alvállalkozókat érintő bizonyításba, amely – a védelem álláspontja szerint – semmilyen érdemi eredményre nem vezetett, míg ezzel szemben az elsőfokú bíróság megállapítása a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként történt, mely mérlegelését a törvényszék ítéletében részletesen meg is indokolta.

[26] Részletes indokolással ellátva kifejtette továbbá azon álláspontját, hogy a főügyészség fellebbezésében írtak ellentétesek az iratok tartalmával és a lefolytatott bizonyítás eredményeként rendelkezésre álló bizonyítékokkal az alábbiak szerint:

- A cég1 a vele szerződésben lévő vállalkozókkal a szokásos módon, normál – és nem az ügyész szerinti ismeretlen – körülmények között kötött vállalkozási szerződéseket. A szerződéskötést mindig megelőzte az üzem bemutatása, az elvégzendő feladatok ismertetése. A vállalkozók ezt követően tették meg ajánlatukat az általuk készített kalkuláció alapján a vállalkozási díjat illetően. Megegyezést követően került sor a szerződés megkötésére. A szerződéskötés feltétele volt a 30 napnál nem régebbi cégkivonat, társasági szerződés, aláírási címpéldány, és az ügyvezető jelenléte.

- A nyomozás során több száz tanút (kb. 800 fő) hallgattak meg, és ezek szinte mindegyike elmondta, hogy kinél dolgozott, kinek dolgozott, milyen munkát végzett, és a vállalkozók dolgozói nem Terhelt1 I.r. vádlottat jelölték meg vezetőként. A tanúk nyilatkozataiból egyértelműen megállapítható, hogy a munkaviszonyuk a vállalkozóval volt, és a foglalkoztatásukat a vállalkozó intézte. Ebből egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy nem Terhelt1, vagy a cég1 tulajdonosa irányította a vállalkozók alkalmazottait. Helytelen tehát az az ügyészi állítás, hogy a munkáltatás a cég1-től kiindulva „felülről irányított” volt.

- Az ügyészség csak feltételezi, hogy védencének tudnia kellett a szubalvállalkozókról, mivel a munkát elkülönítetten végezték, és egyéb költségek – szállás, reggeli, mosatás – kiszámlázásra kerültek a vállalkozók részére, azonban e feltételezést az ügyészség bizonyítékokkal nem támasztotta alá. A cég1 nem állt kapcsolatban a vállalkozók alvállalkozóival, nem is ismerte a vállalkozók alvállalkozóit (cég4, cég3, cég6) és számukra szolgáltatást nem nyújtott, részükre számlát sem állított ki.

- A vállalkozók (cég2, cég5, cég7, cég8) önálló gazdasági társaságok voltak, mely cégek a cég1 telephelyén irodahelyiséget is béreltek, és önállóan intézték a munkaerő felvételét, munkaerő toborzását, szervezték a dolgozók utaztatását, elszállásolását, étkeztetését, bérfizetéseit, valamint a dolgozók munkaviszonyainak megszüntetését is. A cég1 elvárása az volt, hogy a vállalkozási szerződésben vállalt feladatokat maximálisan teljesítsék.
- A cég1-nek nem volt utasítási joga a vállalkozók dolgozói irányában, azonban a szerződésben felvállalt munkát a cég1 által átadott specifikáció szerint kellett elvégezni, ami nyilvánvalóan a minőségi és mennyiségi feltételek meghatározására irányult. A cég1 vezetőinek tevékenysége kizárólag a szerződés megfelelő teljesítésének ellenőrzésére, azzal kapcsolatos utasításokra terjedt ki.
- A vállalkozók kapcsán egy sajátos kettős kontroll rendszer valósult meg, a klasszikus értelemben vett munkáltatói irányítást a vállalkozók végezték, míg a cég1 egy generális jellegű szakmai és minőségbiztosítási felügyeletet gyakorolt.
- A cég1 a vállalkozói teljesítéséért is felelősséggel tartozott a megrendelői irányába, ezért nem tehetette meg azt, hogy bármiféle szakmai kontroll nélkül hagyja teljesíteni azokat, mivel ennek nyilván súlyos következményei lettek volna.
- Az ügyészség tévesen állítja azt, hogy egy felülről irányított számlázási láncolatról van szó, melyet önmagában cáfol az is, hogy nem rendelkezett minden vállalkozó alvállalkozóval, amiről a vállalkozó cégek ügyvezetői nem tájékoztatták a cég1-t.
- Az ügyész által hivatkozott beléptető kártyák csak sorszámot tartalmaztak, név nem szerepelt rajtuk. A beléptető kártyák a vállalkozó részére a várható maximális dolgozói létszám alapján kerültek átadásra a cég1 által.
- A cég1 üzleti modelljébe tartozott, hogy az általa végzett tevékenységek meghatározott részét kiszervezi oly módon, hogy azokat különböző vállalkozók végezzék. A cég1 számára a termelési tevékenység elvégzése volt a gazdasági cél, ezért vett igénybe több vállalkozót.
- Az a körülmény, hogy egyes – tehát nem mindegyik – ilyen vállalkozó egyéb alvállalkozót is felkért az alapvetően a cég1 részére végzendő munkálatok elvégzéséhez teljesen normális piaci magatartás, ezt a cég1 nem ellenőrizte és nem tiltotta meg a vádbeli időszakban.
- A vállalkozók igénybevétele a cég1 részéről teljesen szabályosan és a termelési igényeknek megfelelően történt, nem utolsó sorban ugyanígy jártak/járnak el mind a hazai, mind a külföldi vágóhidak is.
- A vádban szereplő cégek ügyvezetői is alátámasztották a fenti vádlotti védekezést, vallomásaikban elmondták, hogy kapcsolatfelvételt ők kezdeményezték, és a vállalkozási szerződésben felvállalt munkát saját dolgozóikkal vagy az alvállalkozóikkal végeztették el.

- A cég1 számára a tevékenység jellegéből adódóan az egyes munkafolyamatokhoz vállalkozó igénybevétele egy olyan szükségszerű és indokolt gazdasági döntés volt, amely nélkül a cég1 nem tudta volna megrendelőit stabil szakmai színvonalon kiszolgálni, és mind a vádlottak, mind a több száz tanú, illetőleg megnyilatkoztatott személy is azt támasztotta alá, hogy tényleges, valós gazdasági esemény történt, a szerződésben felvállalt munkákat elvégezték, a számlák nem voltak valótlan tartalmúak, tehát a cég1 jogosan élt ÁFA-visszaigénylési jogával.
- A szubvállalkozók létezéséről – szemben az ügyészi érveléssel – a munkaügyi ellenőrzések miatt sem kellett tudni a cég1-nek, mivel a vádbeli időszakban egy átfogó ellenőrzés volt (2008.02.14.), melyből ez a büntető eljárás indult.
- A szakértői vélemény is azt támasztotta alá, hogy a cég1-vel szerződött négy vállalkozó közül három cég a cég1 felé kiállított számlák ÁFA-tartalmát bevallásukban szerepeltették, és adót is fizettek. Egy vállalkozó, a cég8 az egyetlen, akivel két hétig állt kapcsolatban a cég1, amelyik a szakértői vélemény alapján nem adott bevallást.
- A cég1-nek nem állt érdekében a költségvetési csalás elkövetése fiktív számlák befogadásával, és nem volt célja a fizetendő adójának csökkentése. Jellemző, hogy az export tevékenységet végző cégek egyenlegében nincs fizetendő adó, és ez által nincs is mit csökkenteni. A szakértő is megállapította, hogy jelentős adótöbblet volt a cég1 folyószámláján. A vállalkozók által a vádbeli időszakban kibocsájtott számlák ÁFA-tartalma az összes befogadott számla ÁFA-tartalmához viszonyítva csekély mértékű, 2-4% között volt.
- Az ügyész által kifogásolt vallomásértékelés mindössze három tanút érintett a nyolcszázból: tanú13t, tanú5t és tanú16t.
- tanú13 azonban saját elmondása szerint 2008. év augusztustól dolgozott a cég1 telephelyén, mint az egyik vállalkozó alkalmazottja. Ennek alapján a vádbeli időszakra nem is lehetett rálátása, nem is lehetett konkrét információja.
- Vallomását szükséges kritikával kell fogadni, mivel a Város2-ben költségvetési csalás miatt indult büntető eljárásban először terhelt volt, és később, hogy magát mentse, megállapodást kötött az ügyészszéggel, majd vele szemben megszüntették az eljárást.
- Az ügyészszég nem tett említést tanú13 azon állításáról, amikor arról nyilatkozott, hogy cég1 Kft.-nek nem volt tudomása arról, hogy a vállalkozók további alvállalkozókat is bevontak a szerződés teljesítésébe.
- E tanú vallotta azt is, hogy a cég1-nek az volt a fontos, hogy a vállalkozó cég működése rendben legyen, ezért minden hónapban kért bevallásokat és adófolyószámla kivonatokat.
- A 2022. április 6-i tanúkenti meghallgatásán a bíróság kérdésére azt a választ adta, hogy tájékozottsága alapján tudott arról, hogy a harmadik lépcsőben lévő alvállalkozókat akkoriban

nem vizsgálta az adóhatóság, továbbá azt is elmondta, hogy ennek nem volt jelentősége a cég1-vel való kapcsolatában, amely az ügyészség észrevételéből szintén kimaradt.

- tanú13 tanúvallomását teljes egészében értelmezve kijelenthető, hogy az nem támasztja alá hitelt érdemlően a vád megállapításait.

- Az ügyészség figyelmen kívül hagyja azt a körülményt, hogy az tanú5t tévesen munkáltatójukként megnevező személyek, akik a húsüzemben végezték a munkájukat egyszerű emberek, többségüket csak az érdekelte, hogy a fizetésüket megkapják, valamint azt is, hogy munkavégzésük és meghallgatásuk között több év is eltelt.

- A tanúk, illetve a megnyilatkoztatott személyek egy része a foglalkoztató cég nevére pontosan nem emlékezett, de a csoportvezetője nevére, keresztnévére igen, hiszen velük állt napi kapcsolatban, és ennek ellenére legtöbbjük egyértelmű, egybehangzó válaszokban nevezte meg a munkáltatóját, mégpedig nem a cég1-t.

- tanú5 2019. október 8-i vallomásában azt mondta, a cég2-nek nem voltak alvállalkozói, és az cég3. neve nem ismerős számára, és sosem hallott róla. Márpedig, ha tanú5, a cég2 munkairányítója sem tudott a szubalvállalkozóról (akiknek a dolgozói egyébként úgy nyilatkoztak, hogy őket tanú5 irányította), akkor a cég1 vezetőinek sem kellett ezekről tudniuk.

- tanú5nak volt olyan vallomása is, hogy a vállalkozók dolgozóinak irányítását nem a cég1 vezetői végezték, azonban ezt a választ nem vette figyelembe az ügyészség, e helyett tanú5 tanúvallomása kizárólag azon – a tanúvallomás egészéből önkényesen kiragadott – részeinek tulajdonít jelentőséget, amelyek – kifejezetten csak látszólag – a vád álláspontját támasztják alá. A tanúvallomást teljes egészében értelmezve viszont kijelenthető, hogy az nem támasztja alá hitelt érdemlően a vád megállapításait.

[27] Rámutatott arra, hogy az ügyészségnek kellett volna bizonyítani hitelt érdemlő módon az adóelkerülésre irányuló egyenes szándékot a cég1 vezetőjeként eljáró I.r. vádlott részéről, valamint azt, hogy a cég1 aktívan és tudatosan részt vett ezen adóelkerülésre irányuló magatartásban, továbbá azon ügyleteket és azok mesterséges jellegét, amellyel a csalárd módon eljáró cégek – köztük a cég1 – leplezni kívánták a valós, rendeltetésellenes joggyakorlásban megnyilvánuló, elsődlegesen a jogtalan adóelőnyre irányuló szándékukat. Az ügyészség mindezekhez képest csupán három tanúvallomásból kiragadott egy-egy mondatot, valamint alá nem támasztott következtetésekkel próbálta meg, egyértelműen sikertelenül bizonyítani a fentieket.

[28] Álláspontja szerint a büntetőeljárásban végül az derült ki hitelt érdemlően, hogy a cég1 gazdaságilag indokoltan jogosan vett igénybe egyes tevékenységéhez külső vállalkozót, ezen vállalkozók az általuk vállalt gazdasági tevékenységet elvégezték, ugyan két vállalkozó alvállalkozót is vett igénybe, de erről a cég1-t nem tájékoztatták, a vállalkozók dolgozói felett egyértelműen a vállalkozók, az alvállalkozók dolgozói felett valószínűsíthetően az alvállalkozók gyakorolták a munkáltatói jogokat, míg a cég1 kizárólag szakmai felügyeletet és kontrollt gyakorolt a vállalkozók felett, őket semmilyen adókijátszásra nem hívta fel, nem

is volt rálátása a vállalkozók és azok alvállalkozói adóbevallására, adófizetésére stb., vagyis az I.r. vádlott semmilyen bűncselekményt nem követett el.

[29] Mindezek alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

[30] Terhelt3 III.r. vádlott védője az ügyészi fellebbezésre adott írásbeli észrevételeiben az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az ügyészi fellebbezés elutasítását indítványozta. Hivatkozva a BH 2022.172. és a BH 2019.155. számú bírósági határozatokra, hangsúlyozta, hogy szándékos tettesi alapcselekmény megállapításának hiányában a részesek büntetőjogi felelősségre vonása kizárt, a részes a tettes tudattartalma hiányában a magatartásával nem valósít meg bűncselekményt.

[31] Az ítéltábla a fellebbezéseket a Be. 599. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen bírálta el.

[32] Ezen az ügyész az elsőfokon eljáró ügyész fellebbezésében és a fellebbviteli főügyészség átiratában írtakat fenntartotta.

[33] Az I.r. vádlott védője az ügyészi fellebbezésre tett észrevételeivel egyezően tartotta meg perbeszédét, hangsúlyozva, hogy álláspontja szerint az ügyészi fellebbezés lényegében az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységét támadja és nem veszi figyelembe a vágóhidakon végzett tevékenység specialitásait sem. Ezzel kapcsolatban előadta, hogy a vágási kapacitás a piaci igényektől függ, és ahhoz kell igazítani a dolgozók létszámát, amit vállalkozási szerződésekkel lehet megoldani. Rámutatott, hogy e mellett a vágóhidak rendelkeznek saját munkavállalókkal is, akik a szabályok betartását felügyelik, így ezzel a szerződéses konstrukcióval a vágóhidat üzemeltető társaság semmilyen jogszabályt nem sért. Kifejtette azon álláspontját, hogy helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottakat kétséget kizáró bizonyíték hiányában felmentette.

[34] A II.r. vádlott védője ugyancsak az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta elsődlegesen arra hivatkozva, hogy a másodfokú eljárásban kiküszöbölhető megalapozatlanság a Be. 593. § (4) bekezdésére tekintettel az ítélet vonatkozásában nem áll fenn, mert amit az ügyész megalapozatlanságként értékel, az a vád hiányosságain alapul. Másodlagosan hivatkozott a Btk. 27. § (1) bekezdésére is azzal, hogy a II.r. vádlottnak nem lehetett rálátása az alvállalkozói tevékenységére és e jogszabályhely szerint az elkövető nem büntethető amiatt, amiről az elkövetéskor nem tudott.

[35] A IV.r. vádlott védője kifejtette azon álláspontját, mely szerint az elsőfokú ítélet tényállása megalapozott, és abból okszerűen vont le következtetést a törvényszék a védenccé felmentésére, ezért az ítélet helybenhagyását indítványozta.

[36] Az V.r. vádlott védője – egyetértve az előtte felszólaló védők álláspontjával – ugyancsak az ítélet helybenhagyására tett indítványt és megemlítette azt is, hogy védenccé szerepével összefüggésben az ügyészi fellebbezés igen kevés indokolást tartalmaz.

[37] Terhelt I.r. vádlott az utolsó szó jogán elmondta, hogy az eljárás több, mint tíz éve húzódik, és ez idő alatt mindvégig betartotta a törvényeket, valamint az ártatlanságát hangsúlyozta. Bízunk abban, hogy ez utóbbiról a másodfokú bíróság is meggyőződött.

[38] A fellebbezés – a bűnjeleket érintő részétől eltekintve – nem alapos.

[39] A felülbírálat – a Be. 590. § (8) bekezdése szerint a megszüntetésre vonatkozó rendelkezés kivételével – a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján valamennyi vádlottat érintően teljeskörű volt, azaz a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelmében bírálta felül.

[40] Ennek során a másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy a törvényszék az eljárást döntő mértékben a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a) - f) pontja], sem olyan relatív eljárás szabálysértést [Be. 609. § (1) és (2) bekezdése], amely az ítélet érdemi felülbírálatát kizárná és a Be. 567. § (1) és (2) bekezdése szerinti okból az eljárás további megszüntetésének sincs helye.

[41] A fellebbezési főügyészség hivatkozott arra, hogy a régi Be. hatálya alatt érkezett és még abban az időszakban tárgyalni kezdett ügyben a Be. 868. § (3) bekezdése alapján 2018. július 1. napját követően már egyesbírónak kellett volna eljárnia, azonban az eljárás még egészen a második átszignálásig egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban folyt. Ez az eljárás szabálysértés valóban nem volt kihatással az ügy érdemi elbírálására, ennek magyarázata azonban kissé összetettebb.

[42] A Be. 10. § (1) bekezdés 3/f. pontja gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek minősíti (2021. január 1. napjától) a Btk. 396. § (5) bekezdése szerinti költségvetési csalást és az ezzel összefüggésben elkövetett költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztását is.

[43] A Be. 13. § (3) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény miatt három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el, a tanács egy tagja a törvényszék gazdasági ügyszakának, ennek hiányában a törvényszék polgári ügyszakának bírója.

[44] Az átmeneti rendelkezések közötti a Be. 868. § (1) bekezdése szerint ugyan az új Be. rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell, azonban a (2) bekezdés szerint az eljárást – a (3) bekezdésben szabályozott kivétellel – a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le, ha az ügy e törvény hatálybalépése előtt a bírósághoz érkezett.

[45] A (3) bekezdés rendelkezéseit tekintve a jelen – 2017. januárjában a bíróságra érkezett – ügyben is elvileg ez a szabály az irányadó, már amennyiben a vád tárgyává tett bűncselekmény (az adócsalás büntette) a fenti értelmező rendelkezés alapján a költségvetési csalással egyenértékűként kiemelt gazdasági bűncselekménynek minősül.

[46] Erre vonatkozóan a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvényt indokolt alapul venni, amelynek 5-12.§-ait 2018. július 1-i hatállyal módosította a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXCVII. törvény, a következők szerint.

[47] Az 5.§-t módosító szöveg: „Ahol a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) a Btk.-ra vagy a Btk. Különös Részére hivatkozik, ott az 1978. évi IV. törvényt, illetve az 1978. évi IV. törvény Különös Részét is érteni kell.

[48] A 6. §-t módosító szöveg: „A Be. 10. § (1) bekezdés 3. pontja alkalmazásában gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények az 1978. évi IV. törvény szerinti következő bűncselekmények is: ...c) az 1978. évi IV. törvény 310. § (5) bekezdése szerinti költségvetési csalás és az ezzel összefüggésben elkövetett költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása” (376.§).

[49] Ebből következően az 1978. évi IV. törvény költségvetési csalást szabályozó törvényi tényállásának (310. §) 2012. január 1-je előtt hatályos, adócsalás címet viselő tényállását a jogalkotó nem emelte be az új Be. 10. §-ának értelmező rendelkezései közé. Ennek két oka lehetett: vagy megfeledezett róla, vagy pedig szándékosan engedte ki az adócsalást a kiemelt gazdasági bűncselekmények elbírálásának perjogi szabályai alól. Az eredmény szempontjából azonban ez közömbös, az ítéltábla álláspontja ugyanis e téren az, hogy egy értelmező rendelkezés pontosan az egyértelműsítést célozza, ekként annak eltérő – adott esetben kiterjesztő – értelmezése nyilvánvalóan kizárt, a jogalkalmazó kötve van az adott és konkrét jogalkotói iránymutatáshoz.

[50] Mindebből pedig csak az vezethető le, hogy az egyesbírókénti eljárásnak jogszabályi alapja már a 2018. július 1. napján hatályba lépett Be. rendelkezései alapján is fennállt. Ezt a megállapítást nem rontja le az sem, hogy a terheltek cselekménye az elbíráláskori büntető törvény (Btk.) alapján – ahogy arra a főügyészség közvetve utalt – az üzletszerűség okán a Btk. 396. § (5) bekezdés b) pontja szerint minősült volna, minthogy a vádemelésre, majd később az ügy elbírálására is az 1978. évi IV. törvény 310. §-a szerinti adócsalás bűncselekménye kapcsán került sor.

[51] Észlelte továbbá az ítéltábla, hogy a második átszignálást követően eljáró és az elsőfokú ítéletet hozó egyesbíró az első – el nem halasztott – érdemi tárgyaláson 2021. október 20-án a 151. számú tárgyalási jegyzőkönyv 1-2. oldalán írtakból megállapíthatóan a tárgyalást a korábbi tárgyalási jegyzőkönyvek ismertetésével, nem pedig a Be. 518. § (3) bekezdésének 3. mondatában írt módon, a tárgyalás korábbi anyaga lényegének ismertetésével ismételte meg, ami nyilvánvalóan azt eredményezte, hogy a korábban ismertetett – jegyzőkönyvön kívüli – iratok lényege a megismétlés során nem hangzott el. Figyelemmel azonban arra, hogy az eljáró bíró a Be. 518. § (4) bekezdésének alkalmazásával lehetőséget biztosított a jogosultaknak az ismertetés kiegészítésének indítványozására, továbbá arra, hogy az egyesbírói eljárási forma okán nem volt olyan személy, aki előtt a már ismertetett iratok ne lettek volna ismertek, az eljáró bíró pedig éppen az ítéletből megállapíthatóan tisztában volt a tartalmukkal, illetőleg azokat a bizonyítási eljárás

befejezése előtt – más okból egyébként a törvény által meg nem kívántan – végül ismertette, ezen eljárási szabálysértése a Be. 609. § (1) bekezdésében írt, hatályon kívül helyezést eredményező relatív eljárási szabálysértésként nem értékelhető.

[52] Az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak megfelelően járt el akkor is, amikor az I. és a II.r. vádlottnak az adóigazgatási eljárásban korábban, még a korábbi büntetőeljárási törvény (1998. évi XIX. törvény) hatálya alatt tett tanúvallomásait bizonyítékként értékelte. A jelenleg hatályos, vagyis a folyamatban lévő eljárásra irányadó Be. 187. § (1) bekezdése szerint ugyanis a terheltnek az ügyben korábban, vagy más ügyben tanúként tett vallomása bizonyítási eszközként felhasználható, ha a tanúvallomásról készült jegyzőkönyvből a tanúzási figyelmeztetés és az arra adott válasz egyértelműen kitűnik. A rendelkezésre álló jegyzőkönyvekből a korábbi Be. rendelkezéseinek megfelelő figyelmeztetések megtörténte megállapítható, ezáltal a jegyzőkönyvek bizonyítékként történő felhasználásának akadálya az ügyben nem volt.

[53] A szakértői kompetenciát meghaladó szakértői megállapításokkal kapcsolatos ügyészi kifogással összefüggésben hangsúlyozandó, hogy az igazságügyi könyvszakértő által a kompetenciájába nem tartozóan tett megállapítások valóban nem szakértői kérdések, azokat a szakértő által elemzett okiratok alapján maga az elsőfokú bíróság azonos tartalommal tehette volna meg, mivel az egyes vádbeli cégek bevételeire és kiadásaira vonatkozó adatokból a társaságok nyereséges volta vagy annak hiánya, illetve az, hogy az I.r. vádlottnak az alvállalkozók/szubalvállalkozók adóbevallási tevékenységére jogi megközelítésből ráláthatott-e vagy sem, szakértői közreműködés nélkül is megállapítható. Ezáltal – ha kifogásolható is, hogy e téren az ítélet a szakértő megállapítására hivatkozik – maguk a következtetések helyesek és a tényállás szempontjából figyelembe vehetők, mert azok valójában nem a szakvéleményen, hanem az abban (is) értékelt, rendelkezésre álló iratanyagon, és részben jogszabályon alapulnak.

[54] Az ítélet indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés a) pontja alapján tartalmazza a vádra történő utalást, kellő részletességgel ismerteti a vádmódosításra vonatkozó adatokat és okkal tartalmazza a vádejtéssel érintett 1. vádpont szerinti vádirati tényállást is.

[55] Az elsőfokú ítélet az I.r. vádlott személyi körülményeit a rendelkezésre álló adatoknak alapján – kis hiányossággal ugyan, de – rögzítette, azokat, valamint a IV.r. vádlott korábbi büntetését és az egyéb vádlottak büntetlenségére, illetőleg személyi körülményeik feltáratlanságára vonatkozó megállapítását a Be. 561.§ (3) bekezdés b) és c) pontjának megfelelően a tényállást tartalmazó rész elé illesztette. Az I.r. vádlott személyi körülményei mindössze annyi pontosítást igényelnek, hogy: „Pajzsmirigybetegségére gyógyszert szed, pajzsmirigyét eltávolították.”, illetőleg, hogy a Kecskeméti Törvényszéken folyó másik büntetőeljárás vele szemben „kötségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja és (5) bekezdés a) pontja], hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] és pénzmosás büntette [Btk. 399. § (3) bekezdés b) pont és (4) bekezdés b) pont] miatt van folyamatban, melyek elkövetési ideje a 2011-2019. közötti időszak”.

[56] Az elsőfokú bíróság túlnyomórészt megalapozott tényállást rögzített a fellebbezéssel támadott ítéletben, az csupán kisebb, a Be. 592.§ (2) bekezdés d) pontjában írt – téves következtetésen alapuló – megalapozatlansági hibában szenved, emellett más elírást is

tartalmazott. Ezeket a Be. 593.§ (1) bekezdés a) pontja és a Be. 453.§ (6) bekezdésének alkalmazásával az iratok tartalma alapján az alábbiak szerint helyesbíti, illetve bizonyos, egyébként megalapozott részeiben egyértelműsíti a következők szerint:

[57] A 2/a. tényállási pont első bekezdésének második sorában (19. oldal) a „teljesített szolgáltatásokról” szövegrészt „ténylegesen teljesített szolgáltatásokról” szövegrészre pontosítja, illetve egészíti ki;

[58] A 2/a. tényállási pont 5. bekezdését (20. oldal) akként helyesbíti, hogy: „Nem bizonyítható, hogy Terhelt1 I.r. vádlott a cég2 működésére rálátással bírt volna, a cég2 által kötött további alvállalkozói szerződésekről, a cég2 által tett adóbevallásokról és befizetésekről tudott volna, ezek megismerésére irányuló kötelezettsége nem volt.”

[59] A 2/b. tényállási pont első bekezdésének 3. sorában (24. oldal) az „elvégzett szolgáltatásokról” szövegrészt a „ténylegesen is elvégzett szolgáltatásokról” szövegrészre;

[60] A 2/b. tényállási pont második bekezdésének utolsó sorában (24. oldal) a „nyereségesen működött” szövegrészt a „2007. évben nyereségesen működött” szövegrészre pontosítja, illetve egészíti ki;

[61] A 2/b. tényállási pont negyedik bekezdését (24. oldal) akként helyesbíti, hogy: „Nem bizonyítható, hogy Terhelt1 I.r. vádlott a cég5 működését, az alvállalkozókkal kötött szerződéseit, adóbevallásait és befizetéseit ismerte volna, ezek megismerésére irányuló kötelezettsége nem volt.”

[62] A 2/b. tényállási pont szerinti táblázat előtti sorban (24. oldal) a vélhető elírás folytán ott szereplő „a cég2-től” szövegrészt a „cég5-től” szövegrészre cseréli.

[63] A 2/c. tényállási pont második bekezdésének utolsó mondatát (26. oldal) mellözi.

[64] A 2/c. tényállási pont harmadik bekezdését (26. oldal) akként helyesbíti, hogy: „Nem bizonyítható, hogy Terhelt1 I.r. vádlott a cég7 működését, adóbevallását, adóbefizetését ismerte volna, ezek megismerésére irányuló kötelezettsége nem volt.”

[65] Az így kiegészített, illetve helyesbített tényállás ekként megalapozott, ezért az – a Be. 593. § (3) bekezdésében írtakra figyelemmel – irányadó volt a másodfokú eljárásban is.

[66] A törvényszék helyesen ismerte fel, hogy a Be. 6. § (1)-(3) bekezdése szerinti vádhoz kötöttség elve alapján a vádmódosítást majd a vádejtest követően elsősorban abban a kérdésben kellett és lehetett állást foglalnia, hogy az I.r. vádlott – mint tettesként megvádolt elkövető – a vádhatóság által terhére rótt, a módosított 2. vádpont szerinti cselekményt megvalósította-e. Okkal helyezkedett arra az álláspontra is, hogy mivel a II-V.r. vádlottak – mint bűnsegédlet miatt vád alá helyezett terhelték – részesi cselekménye járulékos jellegű,

esetükben büntetőjogi felelősségre vonásra csak akkor kerülhet sor, ha az I.r. vádlott tettesi alapcselekménye kétséget kizáró módon megállapítható.

[67] A törvényszék ítéletének indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés d) pontja szerint teljeskörűen tartalmazza azoknak a bizonyítékoknak a megjelölését, amelyekre a bíróság a tényállását alapozta, valamint annak a törvény által megkívántnál kimerítőbb indokolását, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat és miért fogadott vagy miért nem fogadott el.

[68] Kiemelést igényel, hogy az elsőfokú bíróság az ügyésznek a tárgyalás előrehaladtával tett bizonyítási indítványait a védők ellentétes jogi álláspontja ellenére elfogadta, így széleskörben biztosította a vádhatóság Be. 7. § (1) bekezdésében írt feladatának teljesítését.

[69] Helyesen ismerte fel, hogy a váddal összefüggésbe hozható számlák ÁFA-tartalma, a teljeskörű visszaigénylések elmaradása magának a cselekménynek a célját kérdőjelezi meg, mint ahogy azt is, hogy a húsipar, mint speciális gazdasági ágazat a sajátosságaihoz igazodó munkáltatási formát igényelhet. Ennek gazdasági indokoltságát, a választott szerződéses formákat piacgazdasági szempontból megkérdőjelezni nem lehet.

[70] Alappal állapította meg azt, hogy az alvállalkozók és a szubalvállalkozók munkavállalói részéről tényleges munkavégzés folyt a cég1 érdekében, vagyis e cégek által kiállított számlák fiktív jellege a munkavégzés hiányából nem következhet. A szubalvállalkozók igénybevétele az I.r. vádlott cége és az alvállalkozók jogviszonyát nem érintette, a teljesítés az alvállalkozó szerződéses kötelezettsége volt, amelyet a számláknak megfelelő tartalommal az alvállalkozó elvégzett. Azon – az ügyészi érveléssel szemben nem kizárólag a szakértői véleményen alapuló – álláspontja is helyes, hogy a szubalvállalkozók adóhatóság felé tanúsított magatartásával az I.r. vádlottnak az irányadó jogszabályi környezetben nem kellett tisztában lennie, más adat pedig meggyőző erővel nem merült fel arra nézve, hogy valójában az I.r. vádlott cégének közvetlen alkalmazásában álltak volna a szubalvállalkozók munkavállalói, és az I.r. vádlott is tudott volna arról, hogy e vállalkozások az adójukat nem vallják vagy nem fizetik be, azt pedig különösen nem támasztotta alá semmilyen bizonyíték, hogy a cégek adóelkerülési szándékáról vagy tevékenységükről már akkor tudott, amikor az alvállalkozók e társaságokkal szerződést kötöttek. Az elsőfokú bíróság indokolásával e tekintetben a másodfokú bíróság egyetértett. A tényállás kisebb pontosításait nem annak hiányossága, hanem a másodfokú bíróság egyértelműsítésre törekvő szándéka eredményezte.

[71] Tévedett ellenben, amikor mindezekből azt teljes ítéleti bizonyossággal állapította meg, hogy a szubalvállalkozók igénybevétele csak papíron történt meg, I.r. vádlott a fenti tényekről biztosan és egyik szubalvállalkozó esetében sem tudott. Rendelkezésre állnak ugyanis olyan bizonyítékok az ügyben (így például az ügyész által hivatkozott három tanú vallomásának meghatározott elemei, az I.r. vádlott által vezetett cég és a II.r. vádlott között korábban fennállott kapcsolat, a cég2 vagy a cég7 életrehívása és tevékenysége megkezdésének időpontja, a cég1 főkönyvelőjének vagy a vállalkozók és az alvállalkozók egyes munkavállalóinak vallomásrészei), amelyek felvetik ezzel ellentétes következtetés lehetőségét is.

[72] A másodfokú bíróság tanú13, tanú5 és tanú16 vallomásaira az ügyészi fellebbezés kapcsán az alábbiakban részletesen ki fog térni, míg a fentebb hivatkozott további bizonyítékokkal összefüggésben megjegyzendő, hogy bár a cég2-t vezető II.r. vádlott korábban a cég1 alkalmazottja volt, illetve a cég7 a rendelkezésre álló adatok szerint már a megalapítása napján, 2007. április 4-én számlát is kibocsátott, a vágóhídi tevékenység vallomásából kirajzolódó specialitásaira és az egyértelműen felismerhető (de a könyvszakértő által is hivatkozott) gazdasági racionalításra tekintettel nem kifogásolható, sőt, éppen ellenkezőleg: az észszerűség mentén még helyeselhető is, ha egy cég olyan személyt vagy személy társaságát foglalkoztatja, akit már ismer, és akiben megbízik, mint ahogy az sem, ha minél előbb igénybe veszi egy – adott esetben az ő érdekében alakult – cég szolgáltatását.

[73] Ide tartozik még tanú17 azon tanúvallomása is (ítélet 37. oldal utolsó bekezdése), mely szerint a saját alvállalkozóik számlái mellett az cég3. által kiállított számlákkal is „találkozott” a munkája során, amely vallomás közvetetten arra utalhat, hogy ezen cég alvállalkozó általi alkalmazásáról az I.r. vádlott akár tudhatott is. Ugyanakkor a tanú e „találkozás” mibenlétére, az I.r. vádlott cég3. számláival összefüggő cselekményeire és tudattartalmára nem tér ki, a cég1 közvetlenül nem állt szerződéses viszonyban a Bt.-vel, a cég ráadásul bizonyítottan ténylegesen végzett munkát, így fiktív számlázási kapcsolat még az alvállalkozó és a szubalvállalkozó között sem igazolható, de ha ilyen létezett is volna, az I.r. vádlott erről való ismereteinek bizonyítottsága esetén sem a vád tárgyává tett cselekmény, hanem a II.r. vádlott cégének adóelkerülése merülhetne fel (azaz egy egészen más bűncselekmény, amelyben az I.r. vádlott cselekvősege is más megítélés alá eshetne).

[74] Az egyéb bizonyítékok – nem elsősorban számbeli – túlsúlya okán azonban nem lehet olyan, a Be. 7. § (4) bekezdése szerinti kétséget kizáró megalapozottságú ténymegállapítást tenni, hogy az I.r. vádlott e tényekről tudott volna, míg a fenti kétségekre tekintettel olyat sem, hogy azokról biztosan nem tudott. Erre tekintettel az ítéltábla a tényállás 2/a., 2/b. és 2/c. tényállási pontjainak az I.r. vádlott tudattartalmára vonatkozó bekezdéseit a fentiek szerint helyes ténybeli következtetéssel helyesbítette.

[75] A cég7 pénztári készletének összegére vonatkozó megállapítás (2/c. tényállási pont második bekezdése utolsó mondata) mellőzésére a másodfokú bíróság részéről azért került sor, mert annak nagyságát – a költség számlák hiányára tekintettel – a könyvszakértő is csak vélelmezte, egyúttal utalva arra, hogy annak mértéke irreális, így kellett lennie – az eljárás során ismeretlenül maradt – költségének is. Ebből következően a pénztári készlet összege tényszerűen nem bizonyított, de emellett a vád tárgyává tett cselekmény elbírálása szempontjából sincsen semmilyen jelentősége.

[76] Az ügyésznek az indokolás hiányosságaira vonatkozó kifogásai miatt szükséges utalni arra, hogy a jelenleg hatályos, és az elsőfokú ítélet tartalmára nézve is irányadó büntetőeljárás törvény Be. 561. §-ára vonatkozó miniszteri indokolása a következőket tartalmazza: „Az ügydöntő határozat indokolásának tartalmi elemei közül a törvény – a bizonyítást és az indítványhoz kötöttséget érintő újítás tükrében – a bizonyítékok számbavétele és értékelése helyett, koncentráltabban azt rögzíti, hogy az indokolásnak azon bizonyítékok megjelölését kell tartalmaznia, amelyekre a bíróság a döntését alapozta, valamint annak rövid indokolását, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen

bizonyítékokat és miért fogadott el vagy vetett el. Mindezekre tekintettel tartalmi szinten nem hogy szükségtelen, de kifejezetten kerülendő az egyes bizonyítékok perkivonatkszerű megismétlése az ítéletben. A bíróságnak a bizonyítékként értékelt vagy az értékelésből kirekesztett bizonyítási eszközt az ítéletében megjelölnie kell, számadási kötelezettséggel annak elfogadásával, kirekesztésével vagy elutasításával összefüggésben tartozik, indokait ebben a körben kell kifejtenie.” A törvény szövegére és az annak értelmezését ily módon megerősítő miniszteri indoklásra tekintettel nem állja meg a helyét az a fellebbezésben kifejtett ügyészi álláspont, mely szerint az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének ne tett volna a szükséges mértékben eleget. Éppen ellenkezőleg, az elsőfokú ítélet indokolása még a korábbi büntetőeljárási törvény rendelkezéseit közelítő részletességgel foglalta össze az egyes tanúvallomások és a szakértői vélemény, illetőleg előadás tartalmát, és a rendelkezésére álló bizonyítékok értékeléséről is a törvény által immár megkívánt rövidség helyett, terjedelmesebben, vissza-visszatérően adott számot. Az általa írtaknál részletesebb bizonyítékismertetést a törvény nem kíván meg, értékelő tevékenysége pedig az alábbiak szerint nélkülözi az ügyész által hivatkozott iratellenességet és téves ténybeli következtetést.

[77] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása az egyes problémás és a vád szempontjából releváns tényekre vonatkozó bizonyítékokkal kérdésenként, igen részletesen foglalkozott. Így nem kerülte meg a tevékenység tényleges elvégzésével, munkáltató személyével, az alvállalkozókkal, az iratok szerint adózási fegyelmet nem tanúsító három szubalvállalkozóval kapcsolatos kérdéseket sem.

[78] A következőket tagadó vádlotti vallomásokot követően külön csoportban értékelte azon tanúk vallomását, akik legszorosabban kötődtek a tényállásbeli cégek működéséhez. Köztük ismertette tanú13, tanú5 és tanú16 tanúk vallomásainak lényegét is, de az indokolás későbbi része témakörönként rövidebb, majd átfogó összegzést is tartalmaz a bizonyítékokról, melyben további vallomáselemek (pl. a 68. oldal 2. bekezdésében a tulajdonos, név71 „Kell egy buta cigány”-ra vonatkozó, tanú13 által vallott kijelentése) ismertetésére és értékelésére is sor került.

[79] tanú13 vonatkozásában alappal helyezkedett a törvényszék arra az álláspontra, hogy a vádbeli időszakban nem dolgozott a cégnél, így az akkori működésre nem lehetett rálátása, mint ahogy azt a tanú a vallomásában több alkalommal el is mondta.

[80] A tanúnak a NAV előtt más ügyben 2018. november 6-án tett, az ügyészi fellebbezésben hivatkozott azon vallomását, mely szerint a cégl-nek nem voltak alkalmazottai, részben a vádlotti és tanúvallomások, részben az okiratokon alapuló szakértői vélemény adatai cáfolják. A tulajdonos fenti kijelentésével kapcsolatos tanúvallomást a törvényszék az ítéletében értékelte. Az ügyésznek a tanú vallomásának elsőbírói értékelését támadó érvrendszere azon a feltevésen alapul, hogy a Kft. tulajdonosa egy, kifejezetten adóelkerülésre irányuló céghálót működtetett, és ezen feltevést alapul véve értékeli másként a tanú által elmondottakat, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. Ezen ügyészi magatartással szemben a vádhatóság feladata az lett volna, hogy az általa hivatkozott cégháló működtetését a Be. 7. § (4) bekezdése által megkívánt kétséget kizáró módon bizonyítsa, ehhez azonban nem elégséges néhány vallomás kiragadott részletének felhívása – amit egyébként épp az ügyészség ró fel a törvényszéknek. Addig ugyanis, amíg az adóelkerülést

célzó cégháló létrehozása vagy legalábbis működése nem bizonyított, értelemszerűen az erre alapított bűnös tudattartalomra sem vonható következtetés.

[81] A tanúnak a járulékfizetés minimalizálásra és az extra bérek kifizetésére vonatkozó vallomása ugyancsak a Kft. vádbeli időszakot követő működésére vonatkozik, emellett rendkívül lényeges, hogy az járulékfizetés elkerülésére vonatkozó elkövetői cselekményeket ír körül, márpedig a jelen eljárás tárgya áfa-csalás volt, így a jelen ügygel összefüggésben semmilyen megalapozott következtetés levonására nem alkalmas.

[82] Téves továbbá az az ügyészi hivatkozás is, hogy az elsőfokú bíróság a tanúnak a harmadik lépcsőben dolgozó alvállalkozók adóhatóság általi ellenőrizetlenségére vonatkozó vallomását az elsőfokú bíróság nem ismertette és nem értékelte. Az elsőfokú ítélet a 63. oldal 1. és 2. bekezdésében részletesen foglalkozik ezzel a kérdéssel, és bár kifejezetten nem idézi a tanú ezirányú vallomását, de – amellett, hogy alappal hivatkozik arra, hogy a harmadik lépcső a vádban szereplő négy alvállalkozó közül csak kettőt jellemzett – tanú 13 vallomásait ennél a résznél értékeli, és fejt ki helyesen azt, hogy a tanú korábbi időszakokkal kapcsolatos vallomását nemcsak azért veti el, mert arról az időszakról a tanúnak közvetlen ismeretei nincsenek, de azért is, mert a későbbi, már általa személyesen megtapasztalt időszakot illetően sem tudott olyan állítást tenni, amellyel az I.r. vádlottat az ügyész által feltételezett cégháló működtetéséhez tudta volna kötni, vagy legalább azt igazolta volna, hogy ilyen – kifejezetten jogellenes áfa-megkerülést célzó – céghálóról az I.r. vádlott tudott.

[83] A törvényszék e mellett ítéletében több helyütt leírta, hogy az alvállalkozók adóbevallására és cégszerű működésére az I.r. vádlottnak nem volt, és miért nem is lehetett rálátása, amelyet annyiban szükséges helyesbíteni, hogy ha jogi kötelezettségei nem is terjedtek ki ezen folyamatok megismerésére, attól még a valóságban tudhatott volna azokról, ám kétséget kizáró bizonyíték erre nézve nem áll rendelkezésre. Ennélfogva az, hogy 2008 után esetlegesen létezett az adott célra kialakított cégháló, egyéb bizonyítékok nélkül az I.r. vádlott elkövetési időszakra vetített ezirányú pozitív tudattartalmát szintén nem bizonyítja.

[84] Ki kell térni arra is, hogy cégháló működtetését gazdasági racionalitás a jogszerűség talaján is indokolhatja, miáltal még akár egy ténylegesen létező cégháló sem feltétlenül szolgálna bizonyítékul a költségvetést károsító bűncselekményhez. Az, hogy valamely gazdálkodó szervezet felelősségelhárítás mellett – más cégek legális bevonásával – foglalkoztatási és költséghatékonysági versenyelőnyre kíván szert tenni – az ügyészi állásponttal szemben – önmagában nem jogellenes tevékenység, az adóelkerülési célzat ez esetben (is) külön bizonyítás kérdése, amelyre jelen ügyben az ügyészség részéről eredményesen nem került sor. A jelen esetben a szakértői véleménytől eltekintve is nagyon könnyen belátható az alvállalkozók igénybevételenek üzleti szempontból messzemenően racionális jellege, ezt számos közismert tény is megerősíti: így árváltozás, a kereslet-növekedéssel együttjáró időszakok, a munkaerőhiány, az állandó fluktuáció az egész piacon – mindmiatt nem indokolt, és csak felesleges ráfordításokat indukáló döntés volna állandóan nagy létszámú munkaerőállománnyal dolgozni. Ugyanez mondható el a heti rendszerességgű szerződéskötésről és elszámolásról, aminek létjogosultságát adott gazdasági tevékenység esetén annak valósághoz igazodó jellege igazolja.

[85] Nem vitatható az az ügyészi álláspont, hogy az I.r. vádlott a Kft. ügyvezetőjeként tettese lehetett volna a vádban írt cselekménynek, de az eljárás eredményeként ilyen cselekmény kétséget kizáró módon történő bizonyítottsága nem valósult meg.

[86] Ezzel kapcsolatban utal az ítéltábla arra, hogy az I.r. vádlottal szemben folyó másik büntetőeljárásban rá nézve tett terhelő vallomás bizonyító erejét nem növeli az a tény, hogy abban az ügyben vádat emeltek, hiszen éppen jelen ügy igazolja, hogy a vádemelés nem minden esetben eredményezi a büntetőjogi felelősség bíróság általi megállapítását. Ellenben az a tény, hogy az abban az ügyben először gyanúsítottként szereplő tanú¹³ az ügyészséggel kötött egyezség után a büntetőjogi felelőségre vonást elkerülte, vallomásának körültekintőbb értékelését kívánja meg a bíróságtól, azaz annak csak azon részei fogadhatók el, amelyeket más, vitán felül álló bizonyíték alátámaszt. Nem lehet továbbá figyelmen kívül hagyni a tanú vallomásának értékelésénél azt a tényt sem, hogy az egyértelműen a cég¹ által fizetendő munkaerőpiaci járulék összegének minimalizálását célzó tevékenységre vonatkozik, amely a cég ÁFA-fizetési kötelezettségével kapcsolatos tevékenységére nézve további konkrétumokat nem tartalmaz (még akkor sem, ha ez a költségek/kiadások oldaláról összefüggésbe is hozható az általános forgalmi adóalanyisággal is), ami a jelen eljárás alapját képező vád tárgya, másrészt amennyiben e vallomásnak az I.r. vádlottat esetleges terhelő része elfogadható is lenne, az nem a vádat támasztaná alá, hanem arra utalna, hogy az alvállalkozók adócsalásához kapcsolódó részesi cselekményt valósíthatott meg az I.r. vádlott, ami pedig a vádiratban nem szerepel, miáltal jelen eljárásban a Be. 6. §-a alapján nem vizsgálható.

[87] Nem fogadható el továbbá a fellebbezésben írt azon érvelés sem sem, amikor az ügyészség tanú¹³ vallomásának bizonyító erejét azzal igyekszik alátámasztani, hogy tanú⁵ is vele egyezően nyilatkozott a cég¹ felülről irányított működési mechanizmusáról, mert a tanú mindössze egy-két olyan alkalomról számolt be, amikor a Kft. tulajdonosa konkrét utasítást adott az alvállalkozók embereinek, és egy olyanról, amikor egy munkavállaló elbocsátására hívta fel őt, másrészt az ügyész által hivatkozott „zsebbe fizetések”-ről a cég² alkalmazásában dolgozó tanú a 63. számú tárgyalási jegyzőkönyv 11. oldalán bírói kérdésre kifejezetten azt mondta, hogy voltak ugyan ilyen kifizetések, de azt nem tudja, hogy a cég¹-nél voltak-e ilyenek.

[88] Hasonlóan alkalmatlan a vád bizonyítására, ezért megint csak tanú¹³ vallomásainak az elsőfokú bíróság általi értékelése helyességét erősíti a tanú terhelt⁵ V.r. vádlottra vonatkozó, a fellebbezésben hivatkozott, bizonytalanságot tartalmazó és azt ki is hangsúlyozó vallomásrészlete, mely szerint: „(terhelt⁵) Én előttem volt az ottaniak strómanja. Én legalábbis így tudom”. Az, hogy honnan tudja így a tanú, és hogy bármivel alá tudta-e támasztani ezt a tudomását, a vallomásából nem derül ki, mint ahogy arra nézve sincs adat, hogy az „ottaniak” alatt kit értett a tanú, és hogy minderről az I.r. vádlott tudott-e.

[89] tanú⁵ tanú vallomásai kapcsán az ügyészség szintén arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok „megfelelő” értékelésével az I.r. vádlott bűnössége megállapítható lett volna. Az ügyészi állásponttal szemben ugyanakkor az állapítható meg, hogy az e körben előadott érvek egy része (pl.: hogy az alvállalkozók munkavállalóit tanú⁵ felügyelte, felvételüket ő intézte), valamint az ügyész által ugyanitt hivatkozott tanúvallomások (pl.: hogy több munkavállaló azt nyilatkozta, hogy a munkáltatójuk tanú⁵ volt, a munkaszerződéseik megkötésekor a II.r. vádlott és tanú⁵ volt jelen, és a fizetésüket is tőlük kapták) legfeljebb Terhelt² II.r. vádlottra nézve értékelhető terhelő bizonyítékként, azonban –

mivel a vádirat koncepciója szerint a cég1 helyezkedett el a cégháló csúcán és a tettesi alapcselekmény elkövetése ezen cég érdekében és e cégen belül, az I.r. vádlott részéről történt – annak csak akkor lenne jelentősége, ha a cég2 vezetője lett volna megvádolva egy adóelkerülést célzó cégháló működtetésével, vagy a cég2 az I.r. vádlott tudtával maga is egy fiktíven alászámlázó cég lett volna tényleges gazdasági tevékenység nélkül, avagy, ha bizonyíték lenne arra, hogy az I.r. vádlott ilyen célból azzal bízta meg a II.r. vádlottat, hogy olyan alvállalkozókat keressen, akik bevonhatók volnának egy fiktív számlázási láncolatként működő céghálózatba.

[90] Ennek tükrében nem kifogásolható alappal az az elsőbírói megállapítás sem, hogy az érintett munkavállalók tanúvallomása érdemben nem tett hozzá a tényálláshoz (ítélet 62. oldal 13. bekezdés), mert a vádirat szerinti, az I.r. vádlott tettességét tartalmazó tényállás alátámasztására e vallomások nem voltak alkalmasak. Természetesen értékelhette volna az elsőfokú bíróság e vallomásokat akként is, hogy azok összességében a vágóhídon uralkodó kaotikus viszonyokra utalnak, de figyelemmel arra, amit ezen tanúk képességeivel, munkakörükkel és munkavégzésük jellegével kapcsolatban az őket foglalkoztató más tanúk és a vádlottak vallottak, a másodfokú bíróság szerint is az elsőfokú bíróság – vádlottakra kedvezőbb – értékelése helyes, amely egyébként jelen eljárásban nem is támadható, mert az – e tényeket érintő megalapozatlanság hiányában – a felülmérlegelés tilalmába ütközne.

[91] Tévesen hivatkozik részleges megalapozatlanságot eredményező iratellenességre az ügyészi fellebbezés akkor is, amikor azt írja, hogy az elsőfokú ítélet a tanú vallomásával ellentétesen rögzíti azt, hogy tanú5nak a cég2 alvállalkozóiról nem volt tudomása, ugyanis nem vette figyelembe a törvényszék azt, hogy a tanú egyik nyomozati vallomásában beszélt az cég3.-ról, mint a cég2 alvállalkozójáról. Annyiban helytálló az ügyészi észrevétel, hogy a törvényszék egy saját maga által okozott ellentmondást nem oldott fel, azonban ez a kisebb hiányosság a tényállás megalapozatlanságát nem eredményezte, mivel az, hogy a tanú az I.r. vádlott által vezetett cég alvállalkozójának alkalmazottjaként tudomással bírt a saját munkáltatója alvállalkozójáról, nem terheli semmilyen formában sem az I.r. vádlottat a tekintetben, hogy esetleges fiktív számlák felhasználásával csökkenteni kívánta cége ÁFA-fizetési kötelezettségét. Az elsőfokú ítélet a tanú vallomását ismertető részének utolsó bekezdésében ezt a vallomást ismertette, majd a bizonyítékok értékelésénél valóban tett olyan megállapítást, hogy a tanú a Kft-nél szakmai irányító volt, mi által a pénzügyi területre nem volt rálátása, és ennek egyik bizonyítékaként hivatkozott arra – látszólag a fenti vallomással ellentétesen –, hogy a tanúnak nem volt tudomása a Kft. alvállalkozóiról. tanú5 a kérdéses nyomozati vallomásában azonban mindössze azt vallotta erről, hogy az cég3. munkavállalói laktak a Panzió1ban, azokat ő irányította, és, hogy az cég3. részéről név75 kereste meg terhelt2t, amiből arra nézve valóban nem vonható le következtetés, hogy tanú5nak lett volna rálátása a Kft. pénzügyeire, az viszont megállapítható, hogy a szubalvállalkozó ajánlkozása nem egy felülről szerveződő céghálóra utal, vagyis e vallomás a vádat inkább gyengíti, mint erősíti.

[92] Ugyancsak a bírói mérlegelést támadja az ügyészi fellebbezés azon része is, mely szerint a tanúnak a munkabérek kifizetésére vonatkozó vallomásából olyan következtetést is levonhatott volna a törvényszék, hogy „a tényleges munkáltatói hatalom” a cég1-nél volt. Ezzel kapcsolatban – annak szükségtelen megismétlése nélkül – utal a másodfokú bíróság az I.r. vádlott védőjének észrevételeiben is hivatkozott, a vágóhídon kialakított kettős kontrollra, azon belül a megbízó saját megrendelői felé megnyilvánuló felelősségére és az annak teljesítéséhez szükséges utasítási jogkörre vonatkozóan írtakra. Messzemenően egyetértett az

ítéltábla a védelemmel abban, hogy az adott iparággal, a vágóhidakkal, húszüzemekkel szemben támasztott rendkívül szigorú (nép)egészségügyi, munkavédelmi előírások, továbbá a fővállalkozó szerződéses kötelezettségei, és a szerződésszerű teljesítés a munkajogi jogviszonyoktól függetlenül megkövetelték a cég1 részéről az akár közvetlen utasításokban, iránymutatásokban is megjelenő – jogilag is megengedett – fokozott kontrollját, ellenőrzését.

[93] Téves az az ügyészi álláspont is, mely szerint a tanú vallomása alapján megállapítható lenne, hogy a fővállalkozó-alvállalkozó viszonylatában csak munkabérfizetés zajlott, mert a szakértői véleményben ismertetett adatok alapján egyértelmű, hogy az alvállalkozók vállalkozói díjat kaptak, melyből nyereségük is származott.

[94] A munkaeszközökkel kapcsolatos elsőbírói következtetés téves voltára vonatkozó ügyészi álláspont ugyancsak nem helytálló. Az elsőfokú bíróság ugyanis ezzel kapcsolatban – az ügyész által hivatkozott tanú²⁴ tanú egyetlen, számos más bizonyítékkal ellentétes vallomását is értékelési körébe vonva – azt fejtette ki, hogy a tanúvallomások többsége azt támasztja alá, hogy a munkaeszközöket az alvállalkozók biztosították a munkavállalóknak, nem a cég1, és ez volt mérlegelésének – helyes – alapja is. Megjegyzendő, hogy tanú²⁴ azon vallomása, mely szerint a hentesek maguk vitték a kést, szintén nem alkalmas annak alátámasztására, amit az ügyész állít.

[95] A kifizetéssel kapcsolatos ügyészi okfejtés nem mindenben osztható: az, hogy a II.r. vádlott azonnal kifizette a munkabéreket, miután a cég1-től az alvállalkozói díjat megkapta – annak ismeretében, hogy a vallomások és az okirati bizonyítékok szerint a munkavállalók jelentős része csak pár napig állt alkalmazásban – nem utal az I.r. vádlott bűnösségére, csak arra, hogy a cég1 és a cég2 is a realitásoknak és a munkavállalói érdekeknek megfelelően teljesített, míg a vallomás azon része, mely szerint a saját alvállalkozóik munkavállalóinak munkabérét is a cég2 alkalmazottai borítékolták, nem az I.r. vádlottat, hanem legfeljebb a tettesi cselekménnyel meg nem vádolt II.r. vádlottat terhelheti.

[96] Az ügyészi fellebbezésnek a beléptetőkártyákkal kapcsolatos felvetése szintén téves. Tekintve, hogy arra nézve az ügyészség nem szolgáltatott bizonyítékot, hogy a beléptetőkártyákat az I.r. vádlott maga állította volna ki, azok léte még önmagában sem képes annak alátámasztására, hogy az I.r. vádlott tudta, melyik munkavállaló mely cég alkalmazásában áll, különös tekintettel arra, hogy e kártyák személyazonosító adatokat nem tartalmaztak. Kiemelendő, hogy amennyiben ilyen tudás birtokában lehetett volna a kártyák alapján, e cégek működésével kapcsolatban akkor sem voltak – az eljárás során bizonyított – ismeretei. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a cég1 által végzett vágóhídi tevékenység jellege külön bizonyítás nélkül is egyértelművé teszi, hogy a munkavégzés helyén a higiéniai szabályok betartása miatt a beléptetésnek szigorú követelmények között kellett zajlania és a megrendelői felé felelősséggel tartozó cég1 minden jogszerű eszközzel – így e kártyák alkalmazásával is – alappal rendelkezhetett erről mind a saját munkavállalói, mind más, a helyszínen munkát végző, vagy oda más okból beengedett személyek tekintetében. Ebből azonban semmilyen módon nem következik az, hogy az alvállalkozónak kiadott kártyák számából bárminemű ismerettel rendelkezett volna az I.r. vádlott az alvállalkozó által foglalkoztatott személyek munkajogi jogviszonyának természetéről, illetőleg arról, hogy foglalkoztatójuk áfa adózási fegyelme törvényes-e.

[97] A fellebbezés harmadik sarokpontja, tanú16 vallomása az I.r. vádlott vád szerinti szerepének kétséget kizáró bizonyítására nem alkalmas. Kétségtelen, hogy e tanú vallomása olyan bizonyíték, amely felvetheti annak lehetőségét, hogy ténylegesen az I.r. vádlott foglalkoztatta az alvállalkozójának szubalvállalkozóinak munkavállalóit, vagyis olyan cégekkel állt valótlán gazdasági kapcsolatban, amely azt a tevékenységet, amelyet neki tulajdonítottak, ténylegesen nem végezte el, így számlái fiktívek. A tanú a cég6-nek, mint a cég5 alvállalkozójának tagja, aki önmagáról gyakorlatilag azt vallotta, hogy csak azért alapított céget, hogy majd csak kezd vele valamit, azon túlmenően, hogy az I.r. vádlottal szemben azt állította, hogy vele tárgyalt, az I.r. vádlott a cég1 irodájában fizette ki őt, ott kellett leadni a számlát, sem rá nézve, sem a vád szerinti cselekmény érdemét tekintve terhelő adatot nem tudott szolgáltatni. Akárcsak az tanú5 vallomásában említett név⁷⁵, ezen tanú is azt vallotta, hogy ő kereste meg az I.r. vádlott cégét, nem azok őt, ami, ha elfogadható lenne is, szintén a vád azon állítása ellen hatna, miszerint az I.r. vádlott hozta létre fiktív számlázás céljából a céghálót. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor – szemben az ügyészség állításával – magyarázatát adta annak, hogy a tanú I.r. vádlottat érintő vallomását többek között az időmúlásra és az azt alátámasztó okirati bizonyíték hiányára tekintettel, miért nem fogadta el (ítélet 65. oldal utolsó bekezdése). Az, hogy a cég6 részéről kiállított számla az eljárás adatai szerint a cég1-nél nem volt fellelhető, valamint azon bizonyítékok, melyek arról szólnak, hogy a Kft. alvállalkozói a helyszínen béreltek irodákat, kétségesse teszi, hogy a tanúnak az I.r. vádlottal kapcsolatos vallomása a valóságot tükrözi.

[98] Az ügyészi fellebbezés tehát javarészt olyan megalapozatlansági okokat jelöl meg, amelyek valójában nem állnak fenn, másrészt a bizonyítékok értékelését támadja, amely megalapozott tényállás mellett a másodfokú eljárásban nem vezethetett eredményre.

[99] Ezen túlmenően a szubalvállalkozók fellebbviteli főügyészség átiratában írt jellemzői sem alkalmasak a fellebbezéssel célzott joghatás kiváltására, mivel az eljárás során kétséget kizáró bizonyossággal megállapítást nyert, hogy e cégek a munkavállalóikon keresztül a vállalt tevékenységeket elvégezték és ezért vállalkozói díjat kaptak.

[100] A törvényszék tehát a bizonyítékok átfogó, és minden részletre kiterjedő, a logika követelményeit többnyire szem előtt tartó értékelésével alappal jutott arra a végkövetkeztetésre, hogy a vádlottak büntetőjogi felelőssége nem volt megállapítható. A vád tárgyává tett számlák vonatkozásában ugyanis az elsőfokú bíróság helyesen és tényszerűen állapította meg azt, hogy

- az alvállalkozók igénybevétele üzleti és gazdasági megfontolások és szempontok szerint teljes mértékben indokolt volt,

- a cég1 és alvállalkozói között valós és tényleges gazdasági kapcsolat állt fenn,

- az alvállalkozók a számlák szerinti szolgáltatást/munkát ténylegesen, és a számlák által igazolt mennyiségben, összegben elvégezték,

- a cég1 teljes általános forgalmi adó fizetési kötelezettségének az alvállalkozói számlák áfa-tartalma mindössze 2-4%-os mértéke, a teljeskörű visszaigénylés elmaradása az adóelkerülési célzatot és érdeket is nélkülözi.

[101] Így összességében valóban a vádlottak felmentése indokolt, azonban tévedett annak ténybeli és jogi alapját illetően. A fentiek szerint részletezett egyes bizonyítékok miatt ugyanis az a ténybeli következtetés vonható le, hogy a vádlottak vád tárgyává tett cselekményben való büntetőjogi felelősségét meggyőző bizonyítékok nem támasztották alá. Következésképpen az ügyben nem nyert kétséget kizáró bizonyítást az ügyben a vád szerinti bűncselekmény elkövetése, ezért felmentésükre a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontjának 1. fordulata alapján kerülhetett sor. Még egyszer hangsúlyozza az ítéltábla, hogy ha bizonyított is lett volna, miszerint az I.r. vádlott tudott az alvállalkozók és szubalvállalkozói közti fiktív számlázásról (azaz adócsalásáról), a vád keretei között egyébként sem lett volna elbírálható, mert ez a magatartás nem az I.r. vádlott tettesi költségvetést károsító bűncselekménye, hanem az alvállalkozói cégek vezetőnek esetleges hasonló cselekményeihez nyújtott részesi magatartás, amelynek elbírálása egy egészen más tények melletti vád esetén kerülhetne sor (más számlákkal, más adójogviszonyra, adóbevallásokra, elkövetési időre stb. vonatkoztatva).

[102] A felmentéssel érintett cselekmények elsőbírói minősítése törvényes: az elsőfokú bíróság – bár indokolásában nem tért ki rá – okkal fogadta el a vádiratban képviselt azon ügyészi álláspontot, mely szerint a Btk. 2. §-ának alkalmazásával az I-V.r. vádlottakra az elkövetéskor hatályos büntető anyagi jogszabály eredményez kedvezőbb elbírálást, melynek – a fellebbviteli főügyészség átiratában is hivatkozott – oka az, hogy a jelenleg hatályos Btk. 296. §-a a költségvetési csalás esetén az üzletszerűséget – ami a tényállásban szerepel – magasabb büntetési tételt maga után vonó minősítő körülményként szabályozza.

[103] A minősítéssel összefüggésben indokolt kitérni arra is, hogy a fellebbviteli főügyészség átiratában írtakkal szemben a bűnsegédként megvádolt terheltek felelőssége adócsalás esetén értelemszerűen csak a saját cselekményüket érintő számlákkal kapcsolatos adóbevételek-csökkenés mértékéig állhat fenn, így a minősítés e vádlottak közül a III-V.r. vádlott tekintetében a vádiratban és az elsőfokú ítéletben rögzítettek szerint törvényes.

[104] Az ítélet egyéb rendelkezési ugyancsak törvényesek, de a bűnjelek tekintetében az ítéleti rendelkezés nem teljeskörű.

[105] Alappal jutott a törvényszék arra a következtetésre, hogy az eljárás során lefoglalt iratok lefoglalására már nincs szükség, így azok egy részének lefoglalását okkal szüntette meg, azonban elkerülte figyelmét, hogy a bűnjeleket a vádhatóság több bűnjeljegyzéken szerepeltette, illetőleg az is, hogy a bűnjelek átvétele időközben (még 2019-ben) a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatala részéről megtörtént. Ennek okán a másodfokú bíróság a bűnjelekre vonatkozó rendelkezéseket az egyéb lefoglalt okiratokra nézve – az elsőfokú bíróság helyes indokolására visszautalva – kiterjesztette, egyúttal az eredeti ítéleti rendelkezést a bűnjeljegyzék tartalmának megfelelően helyesbítette.

[106] Fent írtakra figyelemmel az ítéltábla nyilvános ülésen eljárva az elsőfokú bíróság ítéletét – valamennyi vádlottat érintően – a Be. 606. § (1) bekezdése alapján a bűnjeleket érintő részében megváltoztatta, míg egyebekben a Be. 605. § (1) bekezdése alapján – annak

részben helyes indokainál fogva, a tényállás és a felmentés jogcímének helyesbítésével – helybenhagyta.

[107] A másodfokú eljárásban a III. és IV.r. vádlott részére védő kirendelésére került sor. A felmentésre tekintettel a védői díjból álló bűnügyi költséget a Be. 575. § (1) bekezdése alapján az állam viseli.

[108] Az ítéltábla a felmentő rendelkezésekre és e tájékoztatás elsőfokú ítéletből történő kimaradására tekintettel tájékoztatja a vádlottakat, hogy a Be. 576. § (2) bekezdése alapján, ha a vádat az ügyészség képviselte, és a bíróság a vádlottat az 566. § (3) bekezdésében meghatározott eset kivételével felmenti, vagy vele szemben az eljárást az ügyészség vádejtese miatt megszünteti, az állam az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számított egy hónapon belül – jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott költségét, továbbá meghatalmazott védőjének díját és költségét.

[109] A másodfokú bíróság ítélete elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. § (1) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2023. május 10.

dr. Borbás Virág Bernadett s.k., dr. Cserni János s.k., dr. Raczkó Katalin s.k.,

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék 2022. augusztus 30. napján kelt 29.B.190/2017/193. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Bf.403/2022/22. számú ítéletével eszközölt változtatással valamennyi vádlott vonatkozásában 2023. május 10. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2023. május 10.

dr. Borbás Virág Bernadett s.k.,

a tanács elnöke